

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. xiii. Q[uod] ve[n]dicari possunt que sunt adulationibus acquisita: & de
lenonibus & mollibus & pena qorum: & q[uod] pudicitia auferri no[n]
potest violenter nisi mens ipsa consentiat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Hoies inter
amicos qualif
debeat viuere

scientia alieni: an proprii operis noxa deportationem metuerit incertum est. Certum tamen est q̄ mala aliena nouisse non expedit: veruntamen siue sciatur siue non: nihil tutius est q̄ propriam innocentiam cōseruare. Philosophus sic inter hostes viuendum cen-
suit tanq̄ inter amicos & iter amicos ac si in medijs hostibus ui-
ueretur. Et satyricus viuendum recte tum propter plurima / tū his
p̄cipue causis: vt lingras mācipiorum cōtēnas / nam lingua ma-
li pars pessima serui. Sed nō modo propter lingras seruorum /
verum propter gladios & venena potētum et insidias omnium
p̄cepto satyrici est parendum.

¶ Q̄ vendicari possunt que sunt adulationibus acquisita: & de-
lenonibus & mollibus & pena eorum: & q̄ pudicitia auferri nō
potest violenter nisi mens ipsa consentiat. Caplm. XIII.

Adulator ei nequaquam parere potest qui nihil aliud
querit nisi vt placeat. Si potest per se / si autem per so-
ciā suppositam querit vxorem forte / aliam ve coniun-
ctā / vel iure / vel affectiōe. Affectio tamen efficacior
est: eo q̄ ad naturā familiaris accedit. Ipsiq; vniū anime quies-
quid affectiōis federe copulatur. Non est vtiq; perniciosior assē-
tatio q̄ ea que affectiōis inductione procedit. Inde est q̄ mariti
sepe artius amplectuntur: et se riuilibus suis exponunt plenius
& sepius inuitāt ad cenā matrimonii corruptores / dum vt pro-
uerbialiter dicitur. Amator incaut⁹ pudice magis vxori q̄ infideli-
bus oculis credit. Nōne satis delus⁹ est: qui oculis suis asserti-
onem femineam que ex eo solo decipit crebrius q̄ intercipitur
rari⁹ antepōnit? ¶ Pica siquidem puluinaris efficacissima est
et vt dici solet cornix nocturna quouis oratore disertior: & cu-

vt. ff. de dolo. p
totū. 7 l. tres
fres. ff. de pac.
vt. l. ex delict.
defunc. in q̄tū
sumant herede-
des. l. j. 7. ff. de
p̄uatis delict.
l. j. cū similib⁹.
De duellio cui
exprobrāt fetorē
oris: 7 vxor
sibi cōquerēti
dixit q̄ crede-
bat oēs viros
habere talem
fetorem.

iusq; operis faciē quoq; libuerit colore vestit. Quo ergo cautior
eo suspectior habenda est. Si dolus dedit causam contractui: res
sciindit: & reuocantur omnia que ex eo: vel ob id profecta sunt.
Heredes quoq; defuncti in solidum et imperpetuum tenent de
eo qd̄ ad eos conuenerit peruenisse. Sed quid adulatore dolosi⁹?
At mihi forte obiit: quia non omnes noui. Verum quidem
est: sed a multis mihi didicisse videor oīm mores. ¶ Duelli⁹ iā
senex iam decrepitis corpore cordeq; trementi dolens sibi ex-
probratum esse in iurgio q̄ oris vitio fetidus esset se domū con-
tulit: cumq; vxori grauius quereretur / q̄ nunq̄ eum monuerat
huius vitii querere medicinā. Fecissem inq̄t nisi putassē ora vi-
rosq; oīm sic olere: Laudare poteris ei⁹ matrimonii pudicitia &
preferre patiētiam mulieris: que viri vitium tanta patientia tu-

lit/vt ille in felicitatem corporis non vxoris fastidio sed maledi-
cto senserit inimici. At et ego de adulatorib⁹ aliquid tale rñdeo:
qa oēs arbitror sic olere. Oēs fallaciā & dolū redolēt: & quocūq;
se vertāt/pudicis narib⁹ hūc iportant nō odorē sed fetorē. Quic-
quid ergo ex ea causa acquiritur: etiam ab herede iuste potest
auelli: nec credo q̄ possit petitoribus obuiari: si vendicare aude-
ant quod adulatoribus cōtulerunt. Sed quis sapiēs: & intelliget
ista: aut ad hoc quis idoneus cum nō modo in omni domo/aut
cōiuuantū cetū/adulantiū tanta sit copia: vt si quis modestus
aduersus eos mutire audeat illos defendat numerus iuncteq;
vmbone phalanges? Certe dum vir honestus innitens cōscien-
tie/virtutū iſtēs officiis: esurit: sitit: alget: & multiplices fortu-
ne indignātis iniurias excipit. Vilis adulator picto iacet ebri⁹
ostro: delitiis ingurgitatur ad crapulam: vino estuat: lautiorib⁹
cibus distenditur: & pro arbitrio variis artificijs celum sibi con-
temperat. Primos habet recubitus in cenis: in conuentibus pri-
mos confessus pre electo pre nomine conclamatur: salutationes
excipit primas: primas sententias in iudicijs profert/in demon-
strationibus honestissime: in deliberationibus vtilissime sentit
Quicquid loquitur sal merum est: quicquid agit: iustitia aut li-
beralitas. Age ergo & inter istos sapere aude. Illico multorum
adulatorū: veniet manus: & veluti te iudei cogent in suam con-
sedere turbā. Multitudine itaq; tuti sunt & artificio: vt nec ipos
possint etiā reges & principes expugnare. Et miro mō inermis
popul⁹ p̄ualet i armatos: & mollicie q̄ robustissima sūt/potēter
expugnat. ¶ Disposuerā tñ silere de molhib⁹: qui sicut ignomi-
niosi/ita sūt & vident innominabiles. Silentū indicit reuerētia
morū: & verecūdis anim⁹ natura dictate illorū declinat aspectū
Quid multa? Si natura negat facit indignatio verbū. Apud
istos ars est suam pudicitiam p̄stituerē/ alienam violare vel op-
pugnare. Nec quidem simpliciter suam: cū matrimonij teme-
rentur iura: & cōiugis adulteriū coniunx procuret. Dum egre-
ditur sponsa de thalamo/ cōiugem nolī maritum credere sed le-
nonē. Producit eam: libidinosis exponet: & si spes dolosi num-
mi refulgeat: affectus callida simulatione prostituit. Filia nāq;
decentior: aut si quid aliud in familia placeat ditiori publica
merx est: exposita quidem si emptorē inueniat. Sed licet iustus
dolor eos aliq̄tenus cruciet: qui thori participes admittūt vel fa-
ciunt: egritudo tamē vtilitatis cōpendio mitigatur: vel saltē do-
loris dissimulat cruciatū. Si enī res serio agat: si libera donetur

Mollis q̄s ēz
eo q̄ vigorem
sexus eneruas-
ti corporis de-
decoret r̄ q̄si
mulier emol-
liat: r̄ de talib⁹
bus h̄ loquit.

Benefis. q.

Herf. ovidij.

Ho. spurcitiā
fedā & actus
nefandos so-
domiticos.

Calamistrat?
dī pprie iue-
nis aptus ad
sodomitādū.

Nota de hoc
plene palanū
de contemptu
nature.

cūctis iudicia: non est dolor sicut dolor ille: quo corpus suū quis videt aliena libidine pollui. Cetera nāq; peccata extra corp⁹ sūt sed qui fornicat in corpus suū peccat. Hoc (inquit) os ex ossib⁹ meis: & caro de carne mea: vt nō iam duo sunt vir et mulier sed vna caro. Hec vtiq; sine dolore nō scinditur: nec sine inuidia cōmunicat. Non bene cum sociis regna venusq; manent. Et sicut nulla fides regni sociis ita nec thori. Certe facili⁹ est regni diuitias q̄ affectionē coniugii alii cedere. At qui nec isti cōiuges sūt sed lenones. Tūc demū omīa credūtur exposuisse diuitib⁹ cum fidei fidem faciat fides violata. ¶ Sed qd filias & vxores (quod licet iura phibeant / tamen quocūq; modo natura permittit) exponi queror aut prostitui? In ipsam naturā quasi gygantes alii theomachiā nouam exercētes insurgūt: filios offerunt venerit eosdēq; in oblatione pupparū virgines preire cōpellunt. In illis etenī etatis maturitas expectatur. At in his sufficit aliene ipudicitie voluptatē posse expleri. Pudet dicere q̄ seipos viri etate puectiores & sensu / turpitudini tante nō subtrahūt: & cū eos in nobiliori sexu natura creauerit: ad deteriorē quātum in ipsis est ex innata malitia prolabūtur effeminati vitio & corruptela morū cū tamen nature beneficio femine esse non possint. Cum lasciuētis diuitis luxus libidini vota sua pcingit: recūbentis pedes calamistratus comatulus excipit: nitorē inuidens meretrici: hystriōni habitū: cultū procis / virginib⁹ ornatū: triūphalem quoq; principib⁹ apparatū: & in aliorū p̄spectu pedes & ne plus dicam teneris manib⁹ tibias tractat. Cirotecatus enī incessit diutius vt manus soli subtractas emolliret ad diuitis vsū. De inde licentia paululū procedēte: totū corpus impudico tactu oberrans pruriginem scalpit quā fecit: et ignes veneris languētis inflāmat. ¶ Verū hec abominatio non tā ostendēda est q̄ conspuenda / puderetq; eā nugis nostris esse insertā nisi eādē apls Romanis scribens verbis manifestius expressisset: dicens quia femine eorū immutauerūt naturalē vsū in eū qui est contra naturā: et masculi relicto naturali vsu femine exarserūt in desiderijs suis / masculi in masculos inuicē turpitudinē operantes vt darētur in sensum reprobū / facerentq; qd minime cōueniret: & vitijs vniuersis obnoxii indignationē dei & omniū penarum in se aculeos puocarent. Et tunc quidē in aurib⁹ romanorū hoc tuba apostolica cōclamabat: quādo impiissimus imperator Nero luxurie seuiētis sporum puerū exsectis testiculis in muliebrē naturā trāiformare conatus est: ab eo tēpore puerbiū natū est.

Quia vsus formosorū abusus est. Et illud forme gratia eo min⁹
 grata est sapienti: quo corruptio gratioꝝ eū corruptori. Difficili⁹
 etenim ab infirmis defensoribus custoditur: qđ plures appetūt.
 Illud incauto facilius surripit fraudulentus: aut inuito pudicitie
 p̄do violētus extorquet. ¶ A patribus tñ pridem diffinitū est:
 quia pudicitia auferri nō potest/nisi mentis corruptio añcedat.
 Qđ enī (vt magnus asserit augustinus) nō precedente libidine
 violēter patitur corpus/vexatio potius dicenda est/q̄ corruptio
 Ibi ergo fuari pudicitia pōt vbi nulla nisi volūtaria pōt esse cor-
 ruptio. In mentis scilicet integritate vbi in eternū seruari pudici-
 tia potest. Nec magnū est integrā esse carnē vbi mens tetra
 corruptione polluit. At nūc si deceptor amans/ aut violentus
 abest: ita male a teneriori etate instituūtur adolescentes vt ocu-
 lis lasciuētibus nutu faciei: corpis gestu: habituq; exteriori & le-
 nocinio/vix ip̄is meretricibus concessio/sollicitent corruptores.
 Et legū que in eos iam plurime late sunt: nullā habent reueren-
 tiam vel timorē: licet in eos grauissime animaduertendū decre-
 uerit impator. At enī. Cū vir nubit in feminā vires porrecturā
 quid cupiat: vbi sexus pdidit locū/vbi scelus est/qđ nō pficit sci-
 re/vbi venus mutatur in alterā formā/vbi amor querit & nō in-
 uenitur: iubemus insurgere leges armari iura: vt gladio vltore
 & exq̄sitis penis subdātur infames/qui sunt/vel futuri sunt rei.
 Sed neq; consentiētibus parcat quin eis penā irroget capitalem:
 cū & lege diuina faciētes & consentientes pari pena plectantur.
 Ip̄osq; magno ep̄o auctore (ā brosiū loquor mediolanēsem) con-
 sentientes diffiniuit esse: qui notū errorē reticent/ aut corrigere
 cū possint dissimulāt. Sed quid de eis verecundū odiosumq; ser-
 monē ptendimus? Vt sortem eorū condigna conclusionē clau-
 damus/ p̄culdubio pluet sup eos dñs laqueos vt non effugiant/
 ignis/sulphur/spūs procellarū pars calicis eorū: & cū auctoribus
 suis quos sodoma deuorauit: erūt seculis in fetorē & opprobriū
 sempiternū. Quid proderit queso eis tūc diuitū fauor: aut quis
 potest esse tēporalium vsus: aut voluptas quē tantus dolor & tā-
 ta erubescencia non absorbeat?

¶ Adulatores puniēdos esse tāq; hostes deorū & hoīm. & veri-
 tatē gratanter amplectendā & patientiā custodiendā: tā ratio-
 nibus q̄ exemplis maiorum. Capitulu. XIII.

Ed vt vulgari prouerbio dicitur: deus ille pre ceteris
 colendus creditur/qui subuenit in presenti. Ideoq; non
 curant quō/dū tamen hoc quod expetunt faciāt. Egre

Augustinus :
 Corruptio nō
 ē proprie cor-
 ruptio nisi et
 mens corru-
 ptioni apta sit

Contra sodo-
 mitas.

Leuitici. xx.
 Roma. i.

Ambrosius.